

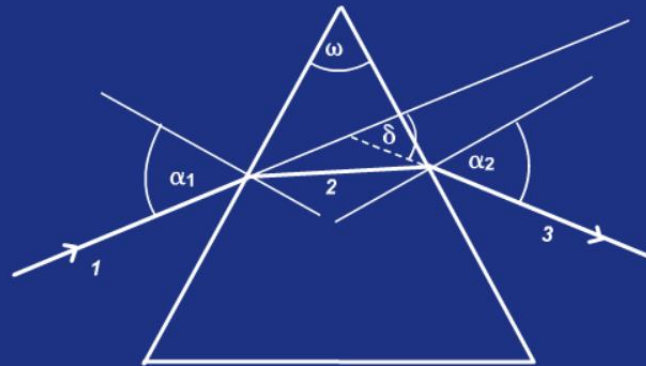

Disperzní křivka

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Cílem úlohy je stanovit disperzní křivku skla, ze kterého je zhotoven náš hranol. Disperzní křivka je závislost indexu lomu látky na vlnové délce.
K měření použijeme **Fraunhoferovu metodu minimální deviace**.

Na obrázku je vidět průchod paprsku hranolem. Při změně úhlu α_1 dopadajícího **paprsku 1** se mění hodnota úhlu δ (deviace), tedy úhlu mezi lomeným **paprskem 3** a dopadajícím **paprskem 1**. Pro jistý úhel dopadu α_1 dosahuje deviace své minimální hodnoty (za této situace se úhly α_1 , α_2 rovnají a **úsečka 2** je kolmá na osu úhlu ω).

HLASITOST

další kapitola ►

Kapitoly: Úvod ▾

Disperzní křivka

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Ukázka závislosti deviace na úhlu dopadu.

Deviace je úhel (ukáž) mezi osou laseru (laser je vpravo - ukáž) a spojnicí světlý bod na stínítku – hranol.

HLASITOST

Celé video se zvukovým komentářem: [◀ předchozí kapitola](#) [další kapitola ▶](#)

Kapitoly: Úvod ▾

Disperzní křivka

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Ukázka závislosti deviace na úhlu dopadu.

Deviace je úhel (ukáž) mezi osou laseru (laser je vpravo - ukaž) a spojnicí světlý bod na stínítku – hranol.

HLASITOST

Celé video se zvukovým komentářem: [◀ předchozí kapitola](#) [další kapitola ▶](#)

Kapitoly: Úvod ▾

Disperzní křivka

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Ukázka závislosti deviace na úhlu dopadu.

Deviace je úhel (ukáž) mezi osou laseru (laser je vpravo - ukáž) a spojnicí světlý bod na stínítku – hranol.

HLASITOST

Celé video se zvukovým komentářem: [◀ předchozí kapitola](#) [další kapitola ▶](#)

Disperzní křivka

Kapitoly: Úvod ▾

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Ukázka závislosti deviace na úhlu dopadu.

Deviace je úhel (ukáž) mezi osou laseru (laser je vpravo - ukáž) a spojnicí světlý bod na stínítku – hranol.

HLASITOST

Celé video se zvukovým komentářem:

[◀ předchozí kapitola](#) [další kapitola ▶](#)

Disperzní křivka

Kapitoly: Úvod ▾

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Ukázka závislosti deviace na úhlu dopadu.

Deviace je úhel (ukáž) mezi osou laseru (laser je vpravo - ukáž) a spojnicí světlý bod na stínítku – hranol.

pokračujeme ve zvětšování úhlu dopadu, deviace se začne zvětšovat - tedy existuje úhel dopadu, při kterém je deviace minimální

HLASITOST

Celé video se zvukovým komentářem:

[◀ předchozí kapitola](#) [další kapitola ▶](#)

Kapitoly: Úvod ▾

Disperzní křivka

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Pro výpočet indexu lomu n_λ materiálu hranolu, jehož lámavý úhel je ω , lze odvodit vztah:

$$n_\lambda = \frac{\sin \frac{1}{2} (\omega + \delta_{\min})}{\sin \frac{\omega}{2}},$$

kde $\delta_{\min}$ je minimální deviace, kterou pro vlnovou délku λ naměříme.

Úlohy

- 1) určete vlnové délky spektrálních čar použité plynové výbojky,
- 2) pro každou čaru určete hodnotu minimální deviace paprsku,
- 3) spočítejte hodnoty indexu lomu hranolu pro každou čaru,
- 4) sestrojte disperzní křivku hranolu.

Postup měření

1. Nejdříve pomocí spektrometru stanovíme, ze kterých vlnových délek se světlo použité výbojky skládá (pro 10 nejintenzivnějších čar z celého viditelného spektra).
2. Užitím goniometru naměříme minimální deviaci δ pro každou z vybraných vlnových délek λ .
3. Spočteme hodnoty indexu lomu n pro jednotlivé vlnové délky λ a nakreslíme disperzní křivku.

HLASITOST

◀ předchozí kapitola   další kapitola ▶

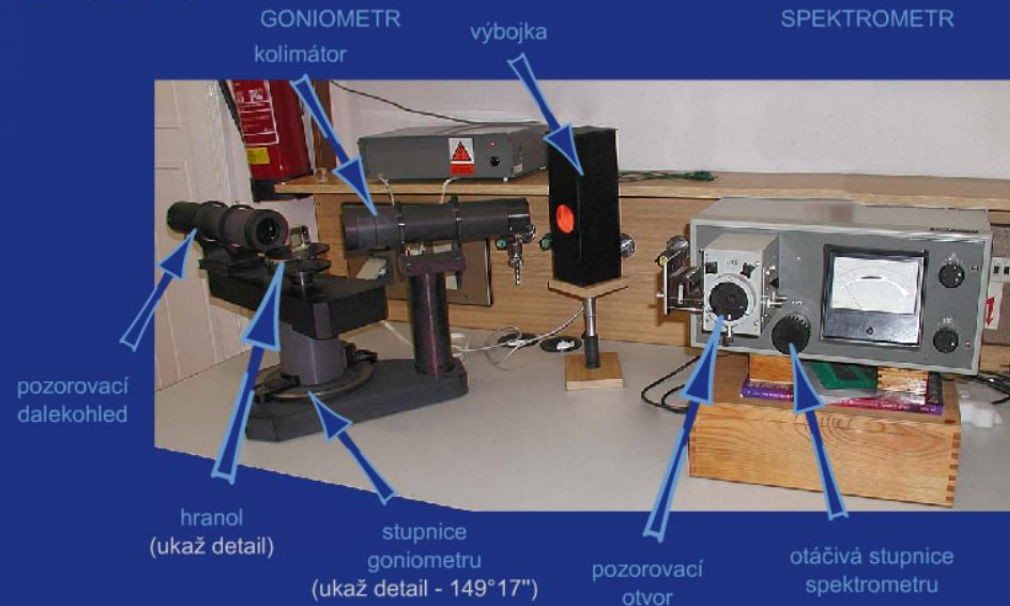

Kapitoly: Úvod

Disperzní křivka

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Soustava k měření

HLASITOST

◀ předchozí kapitola   další kapitola ▶

Kapitoly: Úvod

Disperzní křivka

Goniometr

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Goniometr pro měření disperzní křivky.

HLASITOST

Celé video se zvukovým komentářem:

pokračuj

◀ předchozí kapitola   další kapitola ▶

Kapitoly: Úvod ▾

Disperzní křivka

Goniometr

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Světlo z čárové plynové výbojky je kolimováno pomocí kolimátoru a dopadá na sledovaný hranol

HLASITOST

Celé video se zvukovým komentářem:

[◀ předchozí kapitola](#) [další kapitola ▶](#)

Disperzní křivka

Kapitoly: Úvod ▾

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Goniometr

Průchodem hranolem se světlo rozkládá
a výsledek sledujeme pozorovacím dalekohledem

HLASITOST

Celé video se zvukovým komentářem:

◀ předchozí kapitola   další kapitola ▶

Kapitoly: Úvod ▾

Disperzní křivka

Goniometr

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Ostáčením pohyblivým ramenem goniometru za současného sledování spektra odečteme na stupnici polohu jednotlivých spektrálních čar

HLASITOST

Celé video se zvukovým komentářem:

[◀ předchozí kapitola](#) [další kapitola ▶](#)

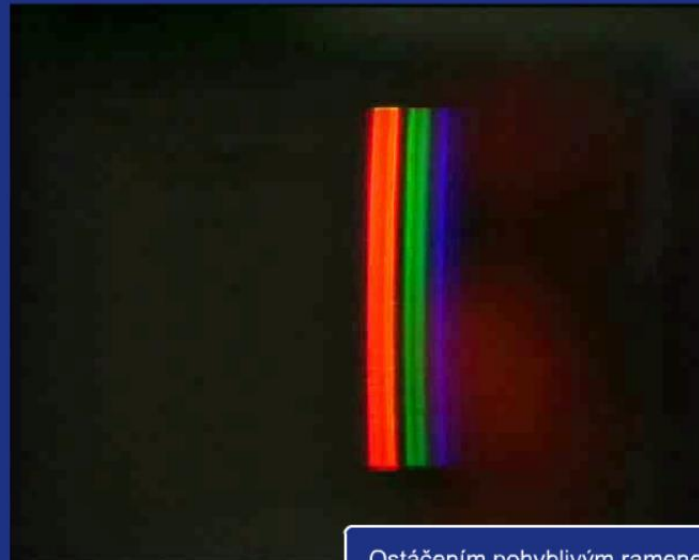

Kapitoly: Úvod ▾

Disperzní křivka

Goniometr

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Ostáčením pohyblivým ramenem goniometru za současného sledování spektra odečteme na stupnici polohu jednotlivých spektrálních čar

HLASITOST

Celé video se zvukovým komentářem:

[◀ předchozí kapitola](#) [další kapitola ▶](#)

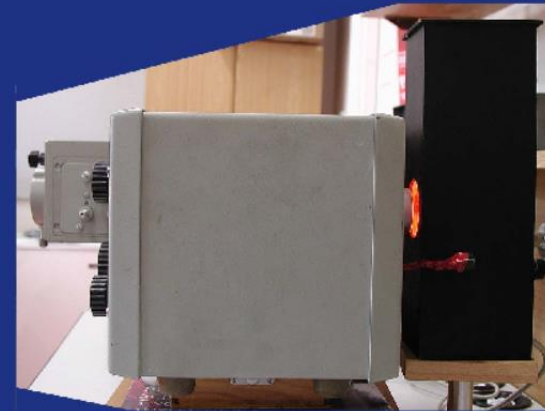
Kapitoly: Úvod

Disperzní křivka

- 1 Tlumené kmity
- 2 Rychlost zvuku
- 3 Parametry čoček
- 4 Lupa a mikroskop
- 5 Disperzní křivka
- 6 Fresnelovy vzorce
- 7 Ohyb světla
- 8 Optická aktivita
- 9 Koherenční délka
- 10 LED diody

Určení vlnových délek spektrálních čar použité výbojky

Vlnové délky spektrálních čar světla výbojky určíme přístrojem zvaný **spektrometr**.

Otáčením knoflíku stupnice se v okénku objevují jednotlivé barvy, odečteme vlnové délky těch, které jsou nejintenzivnější. Měření λ každé čáry provedeme 2x.

Světlo plynové výbojky vstupuje do spektrometru otvorem v jeho zadní části a vystupuje okénkem vedle stupnice na přední straně přístroje.

HLASITOST

◀ předchozí kapitola